

Інвестиційна складова як джерело модернізації підприємств теплопостачання

О.І. СЛАВУТА; Н.М. МАТВЄЄВА, канд. екон. наук; Н.В. ВОДКА

Харківська національна академія міського господарства

61002 Україна, м. Харків, вул. Революції, 12

slavuta@ic.kharkov.ua, manana_79@inbox.ru

Одним із визначальних напрямків енергетичної стратегії України є збільшення енергоефективності та енергозбереження. Важлива роль у реалізації цієї стратегії належить комунальній теплоенергетиці. Аналіз втрат теплової енергії і обсягів природного газу у системах централізованого теплопостачання свідчить, що найбільші втрати природного газу пов'язані з марно витраченою тепловою енергією у споживача — до 30%, витраченою при транспортуванні теплової енергії — до 25%, при виробництві на котельні — до 22%. Сучасні технічні можливості, досягнення науки і техніки свідчать про можливість зменшення втрат природного газу у використанні, транспортуванні та постачанні газу у середньому по країні на 22% у разі комплексної модернізації галузі.

Потреба в коштах на повномасштабну модернізацію оцінюється по різному: за попередніми оцінками уряду необхідно до 50 млрд. грн. на період 2007-2010; за досвідом східноєвропейських країн – 1-2 тис. євро на жителя – для України в такому разі необхідно від 300 до 500 млрд. грн.

Особливістю фінансування в останні роки було значне фінансування зі сторони населення, орієнтовно 3 млрд. грн./рік, на фоні недостатнього фінансування з держбюджету та місцевих бюджетів (орієнтовно до 1-1,5 млрд. грн.). Тому залучення коштів населення і надалі залишається важливим джерелом фінансування.

Частково питання формування власних інвестиційних ресурсів вирішується шляхом включення інвестиційної складової до тарифів на комунальні послуги. Але ця складова є у наявності тарифів не всіх регіонів (табл.1).

Таблиця 1 - Наявність інвестиційної складової у тарифах підприємств тепlopостачання станом на 1.02.2008р.

Показники	Міста України
1. Інвестиційна складова включена в тарифи для всіх категорій споживачів	15 міст (Симферополь, Вінниця, Луцьк, Донецьк, Київ, Дніпропетровськ, Житомир, Ужгород, Бровари, Миколаїв, Харків, Херсон, Тернопіль, Черкаси, Чернівці)
2. Інвестиційна складова включена тільки в тарифи для комерційних споживачів	4 міста (Запоріжжя, Луганськ, Рівне, Чернігів)
3. Інвестиційна складова в тарифах відсутня	8 міст (Львів, Севастополь, Хмельницький, Миколаїв, Полтава, Івано-Франківськ, Сімферополь, Суми)

Отже, близько 30% комунальних підприємств не мають забезпечення власними інвестиційними джерелами. Частково вирішують це питання за рахунок комерційних споживачів 15% підприємств.

Різняться і розмір запланованої інвестиційної складової. Лише в Сімферополі і Донецьку передбачається однакова для всіх категорій споживачів величина цієї складової(табл.2). В інших містах інвестиційна складова значно вища у тарифах для комерційних споживачів і сягає найбільшої величини 37% у м. Дніпропетровську. У тарифах для населення розмір інвестиційної складової коливається від 1% (м.Вінниця, Черкаси) до 10%(м.Симферополь).

Успішна реалізація інвестиційних проектів потребує не тільки визначення джерел фінансування, а й їх фактичне отримання. Як видно з представлених даних, у фактично затверджених тарифах для населення інвестиційна складова зберігалась на 67% підприємствах. Основний тягар по отримуванию коштів перенесено на комерційних споживачів, тарифи для яких перевищують у 1,5 (мм. Київ, Чернігів, Херсон, Ужгород) і 2 (м.Симферополь) рази розрахункову величину.

Таблиця 2 – Характеристика планової і фактичної інвестиційної складової

Обласний центр	Інвестиційна складова (у % до собівартості)		Рівень відшкодування затвердженими тарифами розрахункової собівартості	
	населення	комерційні споживачі	населення	комерційні споживачі
Симферополь	10	10	менше 100%	більше 200%
Вінниця	1	20	100% і більше	100% і більше
Луцьк	4	30	менше 100%	100% і більше
Дніпропетровськ	3	37	100% і більше	100% і більше
Донецьк	2	2	100% і більше	100% і більше
Житомир	5	20	100% і більше	100% і більше
Ужгород	3	16	менше 100%	150% і більше
Запоріжжя	-	19	-	100% і більше
Бровари	6	19	менше 100%	100% і більше
Луганськ	-	28	-	100% і більше
Миколаїв	3	25	100% і більше	100% і більше
Рівне	-	5	-	100% і більше
Тернопіль	5	20	100% і більше	100% і більше

Продовження табл. 2

Харків	7	11	100% і більше	100% і більше
Херсон	5	11	100% і більше	150% і більше

Черкаси	1	22	100% і більше	100% і більше
Чернівці	5	20	100% і більше	100% і більше
Чернігів	-	28	-	150% і більше
Київ	4	3	менше 100%	150% і більше

Така практика вирішення цього питання не є оптимальною для населення, яке хоча і отримує послуги за меншим тарифом, але „втрачає” в якості теплопостачання (через незадовільний фінансовий стан підприємств), а також сплачує продукцію і послуги комерційних підприємств за підвищеними цінами.

Для покращення існуючого становища з формуванням інвестиційних ресурсів доцільною є відмова від перехресного субсидування у практиці комунального ціноутворення, тарифи повинні бути однаковими для усіх категорій споживачів і обов’язково містити у собі інвестиційну складову.